

OOSTVLAAMSCHE ZANTEN.

Mededeelingen van den Bond van Oostvlaamsche Folkloristen.
Maatschappij zonder winstbejag.

TWEEMAANDELIJKSCH TIJDSCHRIFT.

De leden ontvangen de mededeelingen gratis Jaarlijksche bijdrage voor het lidmaatschap : 15 frank.	Redaktie : F. Van Es, Brabantstr. 25, Aalst. Postcheckrekening 2043,98 P. Luyckx, Gent.	Prijs per n ^r : 3 fr. Abonnementsprijs buitenland : 4 belga's.
--	--	---

De Kommissie voor folkloristische Opzoekingen.

Onder de stichtingen van den Bond is er gewis geen, die zoo zeer de belangstelling verdient van al onze leden dan de "Kommissie voor folkloristische Opzoekingen".

De groote werkzaamheid, aan den dag gelegd door ons verkleefd mede-bestuurslid Clement Tréfois als secretaris van die kommissie, is van dien aard geweest dat de documentatie zich na enkele jaren tot bergen materiaal heeft opgestapeld en dat we, dank zij hem, over een ontzaglijken voorraad "zanten" voor ons tijdschrift beschikken. Allen zijn we in de gelegenheid geweest de belangrijkheid van dit materiaal te leeren kennen door de verslagen van de Kommissie, die regelmatig op onze algemeene vergaderingen door den secretaris ervan werden voorgedragen en in "Oostvlaamsche Zanten" werden afgedrukt.

Dat het onderzoek van den heer Tréfois zich vooral in de richting van den "Hoevenbouw" bewoog, beteekende evenwel geen beperking van zijn folkloristische opzoekingen, want heel wat materiaal betreffende de "geestelijke" folklore: liederen, verhalen, rijmpjes, spotnamen, taaleigenaardigheden, enz., werd door hem genoteerd.

Het oogenblik schijnt thans aangebroken om op systematische wijze de "zanten" te bewerken, ze in den tijd (historisch) en in de ruimte (geographisch-ethnographisch) te vergelijken, ze te klasseeren, de mogelijke leemten op te

sporen en aan te vullen, kortom de synthese op te bouwen van hetgeen de analyse der feiten en der verschijnselen ons totnogtoe heeft verschaft.

Herhaaldelijk heeft de geestdriftige en vlijtige secretaris der "Kommissie „ de Heer Tréfois, deels en terecht tot eigen ontlasting, op onze vergaderingen om medewerking gevraagd, niet steeds met het gewenschte gevolg. Het steeds zwaarder wordende secretariaat bleef op zijn schouders rusten.

Op de laatste Algemeene Vergadering van den Bond werd een regeling getroffen, waardoor de "Kommissie voor folkloristische opzoekingen „, kortheidshalve de "Folklore-kommissie „, genoemd, een eenigszins zelfstandig bestaan krijgt, net als onze "Museumkommissie „.

Daar de Heer Tréfois zich voorloopig geheel wenscht te geven aan de studie van den Vlaamschen Hoevenbouw, om zoo spoedig mogelijk tot publicatie te kunnen overgaan, werd op algemeen verzoek, de Heer L. Verlodt, Tréfois' medewerker van het eerste uur, met het hulp-secretariaat van de Kommissie belast.

De systematische bewerking van de "zanten „, waaruit regelmatig zal worden geput voor de uitgave in "Oostvlaamsche Zanten „, met vermelding van zanten en bron-opgave, werd toevertrouwd aan de volgende leden :

Voor de Afdeling : Volksletterkunde : F. Van Es ;
Volkstaal : Prof. Dr E. Blancquaert ;
Volksgeloof : E. H. G. Célis ;
Volksleven : Cl. Tréfois ;
Volkswetenschap en -kunst : Prof. Dr P. De Keyser ;
Volksspelen en -vermaken : Cl. Tréfois.

Laat ons hopen dat de "Kommissie voor folkloristische opzoekingen „, die hierbij een krachtig beroep doet op alle leden van den Bond tot medewerking en aanvulling, van de nog bestaande leemten in het folkloristisch materiaal van onze provincie, weldra bij machte zal zijn vragenlijsten voor de verschillende afdelingen onder de folkloristen te kunnen verspreiden en over te kunnen gaan tot den volledigen folkloristischen inventaris van ons gewest.

Het is onze innige overtuiging dat de "Folklorekommissie", onder haar nieuwen vorm, d. i. door een geschikte verdeling van den arbeid, goed werk zal weten te presteeren en, aangespoord door het bezielende voorbeeld van Clement Tréfois, aan de groeiende folkloristische faam van onzen Bond nieuwen luister zal vermogen bij te zetten.

De Voorzitter,
Prof. Dr P. De Keyser.

Dialektstudie en Folklore. (1)

I.

De studie van de dialekten vertoont menig aanrakingspunt met die van de folklore. Enkele van deze aanrakingspunten te belichten, tegelijk het verschil tussen beide wetenschappen te doen uitkomen, maar ten slotte toch ook te laten uitschijnen hoe beide uiteraard geroepen zijn om elkaar te helpen, is het doel van deze bijdrage.

Indien ik de folkloristen goed begrijp, dan beogen zij "de studie van de uitingen van het volksleven van heden en verleden" (O. Vla. Z. I, 1, p. 12). Voorwaar geen kleinigheid! In de ruimste betekenis opgevat, zou de ganse volkstaal "als uiting van het volksleven van heden en verleden", tot het domein der folklore behoren. Toch geloof ik niet dat de folkloristen in zulke mate anneksionisties gezind zijn dat zij de hele dialektstudie — studie van de lokale taalkringen van de volkstaal — zouden willen inpalmen. Hun vork zou trouwens onder dat vele hooi wel breken, en schijnt mij zó al zwaar genoeg te zijn geladen: Volksgeloof, volksleven, volksliteratuur, volkskunst, volkswetenschap! (Cf. O. Vla. Za. I, 1, pp. 9-10) of, volgens het plan van de voorgenomen bibliografie: Geloof en bijgeloof, zeden en gebruiken, volkswetenschappen, volksuitdrukkingen van gedachten en voorstellingen, sproken, sagen, legenden, volkslied, volksmuziek, dansen, volkstoneel, volksspelen, volkskunst. (O. Vla. Za. I, 2, pp. 7-8). Waar

(1) In vereenvoudigde spelling.

G. CELIS zijn rubriek *Volksliteratuur* toelicht met de volgende bewoordingen : " Men kan onderverdeelen in : sprookje en sage, liederen, raadsels, spreekwoorden. Hier ook vinden hunne plaats de dialectenstudie en deze der plaats- en persoonsnamen „ — daar zal het wel niet zijn bedoeling geweest zijn de heele dialectologie en de heele naamkunde als onderdelen van een rubriek der folklore te bestempelen, maar wel : Er terloops op te wijzen dat de kennis van de dialecten en van de naamkunde voor de folklorist nuttig kunnen zijn, dat een deel van het dialectologies en naamkundig materiaal de folklore aanbelangt. In deze geest weze mijn bijdrage dan ook opgevat.

Om alle mogelijk misverstand te vermijden moet dus vooraf worden verklaard dat de dialectstudie een vorm is van de taalstudie, zoals het dialect een speciale vorm is van de taal. Zowel histories als modern-beschrijvend, zowel op zichzelf als vergelijkend, is de studie van de dialecten een onmisbare aanvulling bij die van de talen in 't algemeen : Aanvulling bij de kennis van de huidige en vroegere verspreiding en indeling der talen ; aanvulling bij de woord-inventaris, de woordverklaring en de woordenschat-interpretatie van een taal, aanvulling bij de klankleer, de flexie en de syntaxis. Uiteraard heeft de dialectologie ook haar eigen methode : Naast plaatselijke woordenboeken en grammatika's, al of niet aangevuld met eksperimenteel-fonetiese onderzoekingen, wordt tegenwoordig meer en meer de studie van een hele streek en van een heel taalgebied ondernomen. Zelfs de termen *Europese woordgeografie* en *Wereld-taalatlas* zijn niet meer nieuw. Dialectverschijnselen worden dus niet alleen meer onderzocht om het lokale van een bepaalde plaats of streek te doen uitschijnen, maar ook om door steeds verder om zich heen grijpende vergelijking het taalleven in 't algemeen te belichten, en dan vanzelf ook de afzonderlike feiten en feitjes gemakkeliker te leren verklaren. Dialektstudie is dus een onderdeel van taalstudie, d. i. studie van het taalverschijnsel in zijn wezen en in zijn veranderingen, naar vorm en inhoud.

Het volkse en ouderwetse van dezen inhoud, het spinnewiel méér dan de moderne fabriek, het voorwerp méér dan de naam, het bijgeloof dat er in schuilt méér dan de archaiëse

vorm van de toverspreuk, de motieven meer dan de taalvarianten van saga's en sprookjes, de huizenbouw méér dan de juiste uitspraak van de benamingen, ziedaar integendeel, met een paar voorbeelden aangetoond, het objekt van de folklore tegenover dat van de dialektstudie.

Maar uit deze voorbeelden blijkt tevens ook dat beide vakken in menig punt innig samen gaan. De folklorist vangt toch het grootste deel van zijn materiaal op in een mondelingen vorm die bijna altijd dialektvorm is. Ook de geschreven en gedrukte teksten die hem aanbelangen, zijn méér dialekties dan algemeen beschaafd. En de namen van de ontelbare voorwerpen en van hun onderdelen zijn tegelijk ook meestal zeer interessant dialektmateriaal. Door zuiver taalkundige kennis zal de dialektoloog daarom dikwijls een verklaring kunnen geven van vormen en benamingen die den folklorist een raadsel blijven. Omgekeerd is de folklorist dikwijls in staat om door de beschrijving van de bedoelde voorwerpen den taalkundige op het spoor te brengen van de verklaring van een woord, spreuk of tekst. Dat woord- en voorwerpskennis elkander moesten aanvullen, werd ook in de ruimste zin reeds begrepen door de stichters van *Wörter und Sachen* (Kulturhistorische Zeitschrift für Sprach- und Sachforschung), 1909.

Het hele folkloristische materiaal is dus ofwel direkt en uitsluitend in dialektvorm uitgedrukt, ofwel samengesteld uit voorwerpen die nog hoofdzakelijk dialektnamen dragen. Zou men niet verder kunnen gaan, en zeggen dat, waar de dialekten uitsterven, ook de folkloristische verschijnselen vervlakken of verdwijnen? Voor een goed deel van die verschijnselen zit dit samengaan met de dialekten "in leven en dood", trouwens in hun aard zelf. Hoeveel Vlaamse volkse rijmen en raadsels, sproken, sagen en legenden zijn omzetbaar in algemeen beschaafd Nederlands zonder hun kleur en hun pittigheid, het oer-naïeve van hun beelden en verbeeldingen, hun leven zelf ten slotte er bij in te schieten? De verstaanbaarheid en de gebruikssfeer van sommige dialektiese spreuken is dikwijls beperkt door hun inhoud zelf: "Hij komt van Lootenhulle — Hij heeft van Wemmel in zijn benen — In de reden, gelijk de meisjes van

Liezele en de jongens van de Wolf „ wordt alleen maar gebruikt en begrepen door de mensen uit de omstreken van Lootenhulle, resp. Wemmel en Liezele! Zoo gaat het ook met de spotrijmpjes op naburige gemeenten; zoo is het ook gesteld met een deel van de volkskalender: “ Opdorp jaarmarkt, Malderen kermis, Buggenhout kermis, St. Amands kermis en Dendermonde jaarmarkt „ zijn datums waarmee de mensen van Opdorp en omstreken opereren, niet die van verder afgelegene plaatsen. Ook de individuele naam- en bijnaamgeving vertoont, naast de algemeen gebruikelijke rubrieken, trekken die van meer lokalen aard zijn: Zo vindt men in de Oostendse volksbuurten een reeks bijnamen die alleen aan zee denkbaar zijn, en zal men er bij de boeren vinden die in de stad niet kunnen voorkomen.

De *volksetymologie* houdt in zover verband met de folklore, als de geest of de fantasie van het volk zich in bepaalde woord-omvormingen veropenbaart. Maar hier mag men in 't algemeen de werking van de volksfantasie niet té hoog aanslaan. Wat nu blote fantasie lijkt, werd meestal verwekt door oorspronkelijke overeenkomst in klank of betekenis, of in beide samen; zo noemen de Boeren van Zuid-Afrika een krekel: *Jankriek*; maar die *Jankriek* is een vervorming van het Maleise *djangerik*; zo kan men zich afvragen: waar haalt de Gentenaar *bonte piro* vandaan voor den naam van een balsem, maar het Fransche *baume du Pérou* levert de verklaring; en de peren die men te Denderbelle *brigadier* noemt, zijn niet anders dan de *beurré Hardy*. In 't algemeen is de volksetymologie niets anders dan een zoeken van de sprekers om vreemde of verouderde woorden zo om te vormen dat zij ze beter verstaan; zij vinden in de nieuwe vorm ofwel beter de betekenis van het voorwerp zelf terug, ofwel om 't even welke betekenis.

Méer dan de gevallen van volksetymologie bevatten talrijke spreuken en zegswijzen nog folkloristies materiaal, namelijk overblijfselen van ouder geloof, zeden en gewoonten. De “ *Nederlandsche spreekwoorden, spreekwijzen, uitdrukkingen en gezegden* „ door F. A. STOETT bevatten daar ontelbare voorbeelden van; en reeds in 1897 hield J. VERDAM voor de Maatschappij der Nederl. Letterk. te Leiden een belangwek-

kende lezing over " *Sporen van Volksgeloof in onze Taal- en Letterkunde* „ (Handelingen 1897-98).

In den woordvoorraad van allerlei spelen, kinderspelen en andere, vindt taal- en dialectstudie dikwijls kostbare aanwijzingen : *Stekken* voor *grijpen*, *nemen*, komt nog in het kaartspel voor op plaatsen van Klein-Brabant waar het woord anders niet meer wordt gebruikt. Met de folkloristische kaart van dat *stekken* in het kaartspel zou dus de oudere verspreiding er van als gewoon woord voor den dag komen. Uit diezelfde kaart zou ook blijken hoe de Franse invloed in Zuid-Vlaanderen binnengedrongen is, waar men bij het kaartspel van *snijen* (Fr. *couper*) spreekt. Dergelijke voorbeelden zouden zeer talrijk kunnen worden geciteerd, maar in het tweede deel van deze bijdrage komen er vanzelf nog enkele ter sprake.

Ik heb totnogtoe in algemene zin willen wijzen op het verband tussen dialectologie en folklore, opgevat als *lokale* onderzoeken. Maar ook nog in een andere zin komen beide wetenschappen overeen. Zooals er een vergelijkende, een geografiese methode bestaat, voor dialectonderzoek zoo moet ook voor de folklore worden aangenomen, dat zij niet alleen dient tot verzameling en uit- en afbeelding van het eigene, het lokale, maar ook tot de herkenning van het feit dat, onder duizenden lokale varianten van volksleven en volksgeloof en volksliteratuur, steeds één en dezelfde algemeen en diep menselijke natuur schuilt. Ook de folklore gaat meer en meer geografies te werk, en zal zodoende het hare bijdragen tot de ontdekking van oudere en nieuwere kultuurgebieden, kultuurgrenzen of kultuurgrenszones, invloeden, gelijkenissen, oorsprong en ontwikkeling van differentieeringen. Samen met dialectologie en andere geografies werkende wetenschappen kan de folklore het hare bijdragen tot de oplossing van menig duister punt in het verleden van de volkeren.

Hoe de folklore reeds in talrijke lokale en meer uitgebreide werken met de dialectologie is samengegaan, en wat m. i. in dit verband prakties door de Oost-Vlaamse Zanthers zou kunnen gedaan worden, zal ik in een volgende bijdrage uiteenzetten.

E. Blancquaert.

Van Feesten en Stoeten in vroegere dagen te Ninove.

Van Ninove wordt gezegd dat ze is “ de oudste, de stoutste en de wijste stad „ uit Vlaanderen. “ Ninive antiquissima, audacissima, sapientissima oppidorum est „.

Als ik het woordje “ stoutste „ onderstreep, dan is het vooral om nadruk te leggen op het feit, dat daardoor niet alleen bedoeld werd, “ de stoutste stad „ in tijde van oorlog, van belegeringen, van kampen en strijden, maar ook — en wis en zeker in even groote mate — de stoutheid in ondernemingsgeest, in durf, in initiatief, die in onze stad steeds hebben uitgeblonken.

In de laatste jaren is de ze eigenschap weer eens flink tot uiting gekomen. Het in leven roepen, of beter het opnieuw in zwang brengen van stoeten en optochten bij gelegenheid van kermis of carnaval, is daarvan een doorslaand bewijs. Hebben we inderdaad in dag- en weekbladen niet kunnen lezen, hoe dit en verleden jaar Ninove, en meer bepaald een der oudste wijken onzer stad, nl. “ Preulegem „ overal de eerste prijzen wegkaapte met zijn zoo goed geslaagde afbeelding van den strijd der Nerviers tegen Julius Caesar.

Hoe graag — en met hoeveel fierheid ook — hebben we deze groepen niet zien voorbijtrekken, niet enkel om de bonte kleurenwielde, die ze ten toon spreiden, maar vooral omdat ze in 't leven roepen één der perioden uit onze vroegste geschiedenis, en alzoo liefde en waardeering wekken voor wat ons ten slotte toch nauw aan 't harte ligt : onze vaderstad en hare geschiedenis.

Van ouds hebben de Ninoviers trouwens bewijzen geleverd, dat ze “ feesten „ kunnen en dat ze er een handje van weg hebben om stoeten in te richten.

Alzoo vinden we in de *Jaerboeken van de aloude kamer van Rhetorica “ Het Roosjen „, onder kenspreuk “ Ghebloeit int Wilde „ te Thielt*, door *Alfons L. De Vlaminck*, secretaris bij het arrondissementsskommissariaat van Dendermonde en gewezen geheimschrijver van voornoemd genootschap, hoe de oude kamer van Rethorijken “ *Al vloyende groyende van Ninove „* ten

jare 1700, den 9 Mei, te Brugge den eersten prijs behaalde in den stoet, die uitgeschreven werd door de " *Oudvermaerde vrije Reden-Ghilde der Weerde dry Santinnen in Brugge* „. — Deze optocht had plaats ter besluiting van de feesten, die gevierd werden, nadat gezegde Reden-Ghilde een " berijmde spijskaart, „ of zooals zij het noemde " een konstbegroetinge „ had uitgeschreven voor het opstellen van een dichtwerk in honderd verzen over den " Oorspronck en den Lof der Rymkonst „ en van een liedeken over " 't Bedryf der Sanggodinnen, elck in 't besonder met hun oeffeningh ten toon ghestelt „. — Zestien Rederijkkamers namen deel aan dezen dichtstrijd. Antwerpen (de Olijftak en de Violiers); Mechelen (De Pioene); Lier (de Genette blom); Lier (den groyenden Boom); Brugge (de H. Geestkamer); Nieuwpoort (van Vroescepe dinne); Duinkerke (Karssouwieren, verblyders in den tydt); St. Winoksbergen (Baptisten-Royaart); Diksmude, (H. Gheest, gheseyt Annanisten); Diksmude (Morgen niet); Oudenburg (Cranck Bestier); Ninove (Al vloyende groyende); Aalst (Liefde wint); Thielt (Besproyt dat Bloyt); Oeselare (Seeghbaar Herten) en Leffinge (Altoos doende). — Ninove kreeg als eersten prijs een " zilvere schencktailloir „.

Jaren nadien, nl. in 1850, den 16 April, werd vanwege de kamer een programma door gansch Vlaamsch-België gezonden " voor eenen letter- en tooneelkundigen prijskamp bepaeld op den tweeden Sinxendag zelfde jaer. „ Op 20 en 21 Mei had die prijskamp met een buitengewonen luister plaats. De straten waren bevlagd en met triomfbogen en sparrekens bezet. In den stoet, die ze doortrok, bemerkte men voornamelijk : leden der Maatschappij van Rethorika van " Al vloyend groyend „ Ninove. Zeven en negentig mededingers in de verschillende vakken van uitgalming traden beurte- lings op het tooneel. — In het boertig vak kaapte J. van Impe van Ninove, met Pieter, een dommen dienstbode, den eersten prijs weg. Deze laatste aanhaling vonden we ook in de *Jaerboeken van de Aloude Kamer van Rhetorica : Het Roosje*, waarvan ik hierboven reeds sprak. En zoo gaat het verder — door alle tijden heen — zien we hoe de Ninovieters het inrichten, het opluisteren en deelnemen aan stoeten en optochten vooral in eere hebben gehouden en hoe ze er tijd en geld voor over hadden.

Ik heb voor mij een programma van den stoet ingericht ter gelegenheid der plechtige intrede van Zijne Hoogwaardigheid Monseigneur Lambrecht, Bisschop van Gent, den Zaterdag 29 Juni 1889, binnen onze goede stede van Ninove. Het is werkelijk de moeite waard om eens na te gaan, hoe onze Ninovieters nu haast een halve eeuw geleden dezen historischen stoet hebben opgevat.

De optocht bestond uit twee deelen : Het historische en het godsdienstige.

1^e deel : HET HISTORISCHE :

1. Piket gendarmen te paard.
2. Bazuinblazers te paard.
3. Vaandrig te paard.
4. Het Stadswapen, door twee Jonkers gedragen.
5. Wagen getrokken door zes ossen. (Deze wagen verbeeldde een versterkt kasteel, oorsprong der stad. Dit kasteel werd door de Gothen (?) gebouwd, rond het jaar 490 na Christus).
Groep ruiters, verdedigers van het kasteel.
6. Abdij (Groep ruitery uit de jaren 1137).
 - a) Geeraard, Heer van Ninove, Grootstalmeester van Vlaanderen en stichter der abdij ;
 - b) Gisla, zijn vrouw, dochter van Engelbert van Petegem.
 - c) Mechilte en Ermengarde, dochters van Geeraard.
 - d) Groep edellieden en edelvrouwen.
7. Het inhalen der relikwieën van de HH. Cornelius en Cyprianus.
 - a) Standaard van den H. Cornelius.
 - b) Kinderen met palmtakken en hoornen.
 - c) Kinderen, die bloemen strooien.
 - d) De relikwiekas door Paters Norbertijnen gedragen.
 - e) De twee eerste abten te paard.
8. Diederik van Elzaten, Graaf van Vlaanderen.
(Groep ruitery, XIIe eeuw).
(Van dezen Diederik is geweten, dat hij ten jare 1142 de abdij onder zijn bescherming nam en in 1163 zich als voogd en verdediger ervan stelde).
In den stoet was hij omringd door edelvrouwen en edellieden, die de abdij bijzonder begiftigden, nl.

Willem van Bethune, en zijne vrouw Mechtildis ; Raas van Gavere, en zijne vrouw Klara, Hildegonde, vrouw van Melle, en haar zoon Radulfus ; Godfried van Viane, en zijne vrouw Aalis ; Raas van Gavere, en zijne vrouw Alida.

9. Vaandrig te paard, met den ouden standaard der stad.
10. Muziekkorps van Ninove in kostumen uit de XIIe eeuw.
11. Ridder Andreas, van de Premonstratenzer Orde. (Het was deze ridder die in 1222, den eersten steen legde der nieuwe kerk van Ninove en daarna, aan 't hoofd der Kruisvaarders onzer stad naar Jeruzalem trok, alwaar hij stierf).
Kruisvaarders gingen mee in zijn gevolg.
12. De Beenhouwers van Ninove (XIIe eeuw) — (Dit gilde was, om diensten aan de stad Brussel bewezen, vrij van alle tolrechten op de markt van de hoofdstad).
13. Hendrik van Vlaanderen, heer van Ninove (XIVe eeuw). (Deze doorluchtige prins is het die aan Ninove de rechten der andere steden toestond ; die er de wolleweverij inbracht en vrijheid van den tol te Rupelmonde verkreeg).
Hij was gevolgd van een groep wollewevers en van 't Magistraat; dat door hem in het jaar 1436 werd ingesteld, en dat bestond uit de Burgerlijke Rechtbank en de Lijfstraffelijke Rechtbank.
14. Gilde van St. Joris (Groep Kruisboogschutters) en Gilde van St. Sebastiaan (Groep Handboogschutters), die respectievelijk in 1514 en 1518 opnieuw in het leven werden geroepen. na jaren opgehouden te hebben te bestaan).
15. Praalwagen voorstellende de beroemde en verdienstelijke mannen van Ninove, nl. Arnold van Sualma (1221), die gedurende 33 jaar pastoor te Ninove is geweest, in de stad bijzonder veel goed stichtte en in de kerk begraven is ; Boudewijn, kronijkschrijver, Van Pauteren (anders genaamd Despautere), letterkundige ; Petrus Cobbaert, licentiaat in godgeleerdheid en Antonius Vlaminck, stichter van het Godshuis.
16. Muziekkorps van Denderleeuw.

II° deel : HET GODSDIENSTIGE.

1. Kruis der kerk met dienaren.
2. H. Cornelius als Paus (IIIe eeuw) omringd van Kardinalen.
H. Cyprianus, als zoon van den Senator van Carthago, omringd van zijn gevolg ;
H. Cyprianus, als bisschop (IIIe eeuw) omringd van kinderen met palmtakken.
3. Standaard van den H. Franciscus-Xaverius.
4. Groep van het klooster der HH. Herten.
 - a) Eerewacht van het H. Hert van Jezus (12 groepen).
 - b) O.-L.-Vrouw, omringd van Engelen.
 - c) H. Jozef, omringd van kinderen met lelietakken.
 - d) HH. Catharina, Helena. Elizabeth van Hongarië en Agnes.
 - e) De negen koren der Engelen.
 - f) Praalwagen verbeeldende de verschijning van O.H.J.C. aan de Gelukzalige Maria-Margaretha Alacoque.
5. De Hemelsche Herderin, omringd van herderinnen met schapen.
6. H. Barbara, met groep.
7. H: Appolonia (groep),
8. H. Maria-Magdalena (groep),
9. De XV Mysteriën van den Rozenkrans.
10. Groep van de H. Anna, met O.-L.-Vrouw als kind, omringd van maagdekens.
11. Groep van het Bisschoppelijk Kollege van den H. Alosius.
 - a) Standaard van 't Kollege.
 - b) Wapenschild van den H. Alosius.
 - c) Schildknapen met kroon en scepter.
 - d) Alosius, Edelman, vergezeld van zijn broeder Rodolf en andere Edellieden (groep te paard).
 - e) Wapenschild van Z. D. H. Mgr. Lambrecht.
 - f) Wagen voorstellende : I. Alosius bij zijn intrede in het Noviciaat. Hij is omringd van de Kardinalen, leden zijner familie : Scipio en Vincent van Gonzaga, d'Est, de Medicis, Farnèse, enz.

II. Alosius, Heilige, omgeven van Engelen met zinnebeelden.

12. Muziekkorps van Meerbeke.
13. Praalwagen van O. L. Vrouw-Hemelvaart, (Patrones der stad en der parochiale kerk).
14. Bloemenstrooisters en bloemtuldragers.
15. Wapenschild van zijne Hoogwaardigheid.
16. Geestelijkheid der Stad.
17. Z. H. Mgr. Lambrecht,
18. Stedelijke overheden, Heeren der Kerkfabriek en der Weldadigheidsgestichten.
19. Piket Gendarmen te paard.
20. Vrijwillig Pompierkorps.

Hoe dit alles in prachtige kleuren en bonte schakeeringen door de straten trok, kunnen we best afleiden uit een artikel uit "De Werkman", verschenen den 21 Juni 1889 en waarin we lezen :

" Ninove — een der laatste steden waar Bisschop Lambrecht zijn intrede doet — Het Program ligt voor ons. — Gaat men te Ninove werken om al d'ander steden te overtreffen... "

Of ook nog uit het socialistische " Vooruit ", van 3 Juli 1889, dat schreef :

" Rijk, onzeggelijk rijk waren de stoeten te Gent, te St. Nikolaas, te Dendermonde, maar al die feesten werden overtroffen door de inhaling van verleden Zondag te Ninove. Onmogelijk zich iets zoo prachtig voor te stellen .. "

En dat de liefdadigheid op zulke dagen niet vergeten wordt, ondervinden we ook nog op deze dagen. Ook in vroeger jaren was dit reeds zoo, want bij de hierboven beschreven intrede had er den 29 Juni, om 10 1/2 uur 's morgens aan de deur der parochiale kerk van Ninove, een algemeene brooduitdeeling plaats voor den arme der stad.

Marcel De Paepe.

Een Greep Vlaamsche Aftelrijmpjes.

1.

Ik ging naar den winkel . . .
Kreeg twee spekken, een blauw en een rood,
Wat kiesde gij : dat blauw of dat rood ?
— Blauw ! (*antwoord*)
Blauwe linde,
Roode linde,
Pif, poef, paf,
En gij zijt af !
Slaat den boer zijn hoedjen af.

(Bassevelde).

Var. : Ik ging naar den winkel al om een brood,
'k Kreeg twee spekjes, een blauw en een rood.
Wat kiesde gij : dat blauw of dat rood ?
— Rood ! (*antwoord*)
Roode linten,
Blauwe linten.
Pif, poef, paf,
En gij zijt af.

(Gent),

Var. : 'k Ging naar Loo (*Loochristi*)
Om een broo(d)

'k Kreeg twee spekjes : een blauw en een roo(d)
Welk kiest gij : blauw of roo(d) ?

(*Antwoord*)

Gij kiest dat roo(d) spekje.

[Zaffelare]

2.

Uutsen,
Minutsen
Kafeestutsen (*boterham*)
Ole, elle, af.
(Bassevelde)

3.

Holleken, bolleken
Ripte zolleken,
Holleken, bolleken,
Knol.
(Gent)

Var. : Holleken, bolleken,
Rond Marolleken,
Holleken, bolleken,
Knol.
(Desteldonck)

Var. : Holleken, bolleken.
Muizeken, zolleken,
Holleken, bolleken,
Knol.
(Kaprijke)

Var. : Holleken, bolleken,
Rupze zolleken,
Holleken, bolleken,
Knol.

(Kalken)

Var. : Holleken, bolleken,
Loopt op 't zolleken, (*zolderken*)
Holleken, bolleken,
Knol.

(Kalken).

Var. : Holleken, bolleken,
Liever 'n tolleken (*pand*)
Holleken, bolleken,
Knol.

(St. Maartens-Lierde)

Var. : Hole, bole,
Lieve zole,
Hole, bole,
Knor.

(Aalter)

4.

Mijn vader heeft een tonneken gekocht,
Hoeveel liters zijn er in
1, 2, 3 10

(Gent, Waarschoot)

Var. : Mijn vader heeft een tonneken bier gekocht
Hoeveel pinten gaan er in ?
Boven de dertien !
1, 2, 3 . . .

(Lede)

Var. : Mijn vader heeft een tonneken
Met wit bier ingedaan.
Hoeveel pinten zullen er in gaan ?
1, 2, 3 . . .

(Assche-ter-Heide, Balen ^a/Nete)

5.

Mijn vader heeft een paar schoenen laten maken,
Hoeveel nagels steken er in ?
1, 2, 3 . . .

(Lebbeke)

Var. : Mijn vader heeft een paard beslagen,
Hoeveel nagels zitten er in ?
1, 2, 3, . . . tot 20.

(Bornhem)

Var. : Mijn vader heeft een paard beslagen,
Hoeveel nagelen steken er in ?
Boven de tien of boven de vijftien ?

(Antwoord) : X !

(Dan aftellen)

(Hingene)

6.

Onder de tafel
Lag er een wafel.
Die de wafel niet mag,
Zal zeggen goeden dag.
Wafelken af.

Var. : Onder de tafel,
Lag er een wafel.
Al wie hem niet mag
Is er de(n) eerste(n) van af.

(Aalter en Kaprijke)

(Kalken)

7.

Achter de piano staat er een flesch,
Al wie van de flesch drinkt,
Stinkt.

(Pittem, W.-VI.)

Var. : Achter de piano staat een pint,
Al wie er van drinkt,
Stinkt. Af.

(Aalst).

8.

Onder de brugge
Lag er een mugge,
Mee heur muile wijd open,
Zeven ezels, zeven wezels
Zijn er in gekropen
En ajuin, ajuin, Napoleon.

(Zaffelare).

9.

Peperbollen kwam mij tegen,
Met een baard zoo groen als gras,
Saperlot wie zou dat peinzen,
Dat het Peperbollen was.
Ze zaten in de zon,
Ze vroegen naar pardon,
Vivan de Fransche Napoleon.
Macaron, Bim, bom,

(Bornhem-Antw.)

10.

Onze Lieve Vrouw heeft een wit kleedje aan,
Hoeveel knoopjes staan er aan ?

1, 2, 3 . . .

(Eekloo)

11.

Schipken, schipken, vaart al over de zee,
En ik vaar mee (2 maal)

Schipken vaart al over de zee,

En ik vaar mee.

(Ertvelde)

Te Pittem (W.-Vl.) luidt de tweede regel :

En ik vaar mee

Op de zee.

12.

Okke, bakke,
Boone klakke,
Erre, sterre,
Los. Af

(Gent)

Var.: Ake, bake

Bonne, klake,

Erre, sterre,

Los, vos,

Wippe, wippe,

Kotteken los. Af.

(Nazareth).

13.

Un, deux, dik,
Zeven kana dik,
Zeven kana bomlala,
Un, deux, dix.

(Gent).

14.

1, 2, 3 . . . acht,
Soldaatjes van de wacht,
Soldaatjes van de post
En gij zijt er van verlost.

(Gent-Lede)

15.

Note, petote,
Waar zit die note ?
Hier of daar
't En es nie waar
Laat dat beste (zoete) handje open gaan
Van 1, van 2, van 3.
Eerst(e) maal af.
En gij zijt af
Bijt den hond zijn koderietjen af.

(Gent).

16.

Onder de meulen lag er nen blok.
Is hij niet gestolen, hij ligt er nog.
Wimme, vlamme,
Kater damme,
Pijkenaas is troef.

(Hamme St. Anna.)

17.

1, 2, 3 . . . tot . . . 7
Waar zijt gij zoo lang gebleven ?
Hier en daar,
Ge weet niet waar,
Huisjes en kapellekens af-ge-daan.

(Hingene-Antw.)

18.

1, 2, 3 . . . tot . . . 6,
Olie in de flesch,
Olie in de lamp,
Al die er aan komt is verbrand.

(Hingene-Antw.)

19.

1, 2 . . . tot . . . 10
Hebde geenen dief in 't koren gezien ?
Hebt g'hem niet zien loopen
Met zijn zwarte pooten ?
Hebt g'hem niet zien gaan,
Met zijn leeren sokken aan ?

(Hingene-Antw.)

20.

Ente tente firmamente,
Ente tente taf,
Gij zijt er eerlijk en deerlijk van af.

(Hingene-Antw.)

21.

Een . . . tot . . . elf,
Manneken in den kelk.
Manneken in den wijn,
En gij zult hem zijn.

(Kruisbeke).

22.

Huimeken,
Duimeken,
Hoogen toren.
Al die zijn handen of zijn tanden laat zien,
Die krijgt een klets of zeventien.
(Kruibeke)

23.

1 . . . 4,
'n Manneken van papier,
'n Manneken van pardaf,
En gij zijt af.
(Kruibeke).

24.

1 . . . 3, broekschijterij,
4 . . . 6, broekschijteres,
7 . . . 9, ik kwam den broekschijter tegen,
10, 11, twelf; ge zijt de(n) broekschijter zelf.
(Kruibeke, St. Niklaas)

25.

Een, twee, drij,
Tzezeken (Jezusken) komt bij mij,
Op onzen boomgaard spelen.
Appeltjes zullen wij deelen,
Nootjes zullen wij kraken,
En wat zullen wij met de schelpjes doen ?
We zullen ze laten varen
Tot aan Clementje zijn deur.
Clementje zijt ge thuis ?
Wel ja, Benoiken, ik zit er in huis.
En wat staat er op dat kastje ?
Een welgeboterd kaasje.
Wat staat er op dat tafeltje ?
Een goed gebakken wafeltje,
En wat ziter in dat hoekje ?
Pietje met zijn boekje,
En alle kindjes krijgen n'n koeksken.
Uitgenomen Pietje met zijn vloeren broeksken.
(Lebbeke)

26.

Daar zat een manneken aan de beek,
Wat deed dat manneken aan de beek ?
Visschen vangen,
Wat deed het manneken met die visschen ?
Blaasjes maken,
Wat deed hij met die blaasjes ?
Geld in steken,
Wat deed hij met het geld ?
Kindjes koopen,
Wat deed hij met die kindjes ?
't School in steken,
Wat leeren de kindjes in de school ?
A B C de kat gaat mee,
Den hond blijft thuis,
Tsiep zei de muis en ze zat in 't vogelhuis.
(Lebbeke)

27.

't Dekselte ver 't dekseltje, (?)
De kat lag op 't dekseltje,
't Dekselte keerde om,
De kat lag in de kom.
De kom, die scheurde in twee,
De kat lag in de zee,
De zee die zwom af,
De kat lag in 't graf,
Daar kwamen zeven vliegen,
Om 't katteken te bedriegen,
Maar 't katteken pakte zijn slinke poot
En sloeg de zeven vliegen dood.
(Lebbeke)

28.

Ik en Jantje zaten
In een mandje,
Jantje riep :
Ge zijt een dief !
(Lebbeke)

29.

Een ... tot ... zes,
Olie in de flesch,
Olie in de kan,
En gij zijt Jan.
(Jan=sukkelaar)
(Mendonk, Zaffelare)

30.

Een, twee . . . zeven,
Waar zijt gij zoolang gebleven ?
Hier of daar,
Ge weet wel waar,
Bij den apotheker in de Peperstraat.

(Lede)

31.

Achter de kerke
Lag er een blok
Is hij niet gestorven (?)
Dan ligt hij er nog.
Vlimme, vlamme,
Lotter dame, (*Notre Dame*)
Pijkenaas,
Troef - Af !

(Zaffelare)

Var. : Bachten de groene kerke
Ligt er eenen blok.
Is hij niet gestolen,
Hij ligt er nog.
Bokken, bokken,
Boontjes kloppen,
Bokken, bokken,
Boef eens jaars. Oef !

(Pittem)

32.

Onder de groene poort
Lag een hondje dood.
Zijn steertje was vervroren,
Zijn pootjes lagen bloot,
Wie zal het hondje helpen ?
Die zal er bij smelten,
Een, twee, drij
Het hondje heeft gezegd : " Gij ! „

(Nazareth)

33.

Tripple, trappele, trop
De muis klom op de klok !
De klokke sloeg één
De muis kwam beneên,
Tripple, trappele, trop.

(Pittem)

34.

Poef ! Brokken,
Brokken, brokken,
Met zijn poep vol stokken,
Met zijn oliekat,
Met zijn rijstgat.

(Sint-Niklaas)

35.

A rommedepot,
Waar zit de zot ?
Wat doet hij daar ?
Eiers zuipen,
Met geheele kuipen,
Zijn die eieren al gebroed ?
Ik of gij
Af zijde gij !

(Sint Niklaas)

36.

Onze kat heeft zeven jongen
En er is eenen kater bij,
En die zijde gij !

(Wetteren)

37.

Op den zolder lag een bol
't Was de kop van Leopold

(Wetteren)

38.

Wie gaat er mee naar Zwemmeland,
Daar moeten wij niet werken,
Eten en drinken op ons gemak,
Slapen gelijk een koning.
Gij moest eens zien,
Hoe dat da gaat,
Aan de tafel zitten,
I . . . 3, we zijn zoo blij [bis]
I . . . 3, en we zijn weer thuis [bis]

[Wetteren]

Wordt voortgezet.

Cl. Tréfois.

Folklore-museum.

De Muzeumkommissie is zoo gelukkig geweest de volgende voorwerpen te hebben kunnen aankopen op de veiling der verzameling van wijlen ons medelid, den Heer Van Heurck, te Antwerpen :

- 1° *Hier vloekt men niet — Ici on ne blasphème pas,*
Steendruk in kleuren - Tweetalig met dicht. - Onder glas en
omlijst. [XIXe eeuw]
- 2° *St. Apolonia*, achterglasschilderij [égglomisé]
- 3° *Relikwie in uitgesneden karton* : Beeldje der H. Maagd,
omringd van linten, bloemen en engelenkopjes [XVIe eeuw]
- 4° *De vrouw meester van de broek - (La femme maître du*
pantalon) Gravuur in kleuren [1820]
- 5° *De wandelende Jood - (Le Juif errant)* Gravuur in kleu-
ren met dicht. Onder glas en omlijst. [XIXe eeuw]
- 6° *Pijpenkast in ebbenhout*, met zilveren beslag [Empire]
- 7° *Pijp* : Kop in zeeschuim met zilveren beslag, steel
in hoorn, zilveren deksel met opschrift : Danton 1792
- 8° *Pijpenkop in porselein van Weenen*, met portret van
den prins van Reichstadt [Empire]
- 9° *Apparaat in staal*, met beenen belegsels, om ganze-
pennen te snijden. [XIXe eeuw]
- 10° *Eerste communieprentje* - Gravuur in kleuren. Onder
glas en omlijst. [XIXe eeuw]

Het Museum ontving tevens in den laatsten tijd de vol-
gende geschenken :

- 1° *Een koffiekant van geel en rood koper.* (Brugsch werk)
van ons medelid Lodewijk De Vriese. Een waar prachtstuk.
- 2° *Een bloemtuil onder glazen stolp*, zooals er, een vijftigtal
jaren geleden, aan de schoolprimussen werden aangeboden,
van den heer Barthelomeus.
- 3° *Een vertind koperen bierkan met deksel*, van den heer
Clovis Eeckhaut.

Aan deze schenkers hartelijk dank !

De Sekretaris,

L. Verloot.

Ontvangen Boeken.

De Legende van den Reus van Hamme. Zijn plechtige Intrede en Ommegang in zijn dorp, 30 Oogst 1931. De Pillecijn, drukker, Hamme, 15 blz., 1 foto, het reuzenhoofd voorstellende.

Deze brochure bevat : iets over Reuzen ; De Reus van Hamme ; Beschrijving van den Reus van Hamme ; Reuzenlied. Ze is geschreven door den h^r Th. De Paepe, schoolbestuurder te Hamme.

Van Nuffel (Petrus) : a) Philippus Rogghé ; b) Theodoor De Vidts. Twee brochures van 16 blz. gedrukt bij Van den Broeck-Jacobs en Zoon, Aalst, November 1931.

De eerste handelt over den volksdichter, tevens muzikant en Aalstersche volkstype Ph. Rogghé (Gent 1754 - Aalst 1831), de tweede over den bekenden Aalsterschen portret- en bloemenschilder Th. De Vidts.

Palgen (Helene). — *Kurze Lautlehre der Mundart von Echternach.* Linden u. Hansen, Luxemburg, 1931, 56 blz.

Een degelijk overzicht van de klankenontwikkeling en de huidige uitspraak van de streektaal van Echternach, de geboortestad van schrijfster.

In Memoriam.

Wij vernemen, bij het ter perse leggen van dit nummer, het afsterven van ons medelid, den h^r O. Soenen, eigenaar van de volksboekerijen "De Zaaier".

De h^r O. Soenen heeft als lid van de Museumkommissie groote diensten bewezen aan den Bond, vooral bij de inrichting van de tentoonstellingen van 1927 en van 1930.

Wij bieden aan Mevrouw Soenen, alsook aan haar kinderen, de betuiging onzer innigste deelneming.

Het Bestuur.